

Espainiarren itzal luzanga Unibertsitatean

• ANJEL MARI ELKANO •

[HERRI BATASUNAKO MAHAI NAZIONALEKO KIDEA]

Unibertsitatearen lurralde antolaketarako eredu frankistak bi unibertsitate barrutitan zaitu zuen Euskal Herria (Valladolid eta Zaragoza) eta autonomien estatuak Nafarroa eta EAEko zatiketa unibertsitariora bateratu zuen. Ordutik hona gero eta konplexuagoa egin da euskal unibertsitateko puzzlea. Hona hemen puzzle horretako pieza batzuk: unibertsitate frantziar bi daude Euskal Herri kontinentalean, eta bi unibertsitate publiko (EHU eta NUP) eta hiru pribatu Euskal Herri penintsularrean.

Duela hogeita bost urtetik hona agerikoa izan da euskal unibertsitateek jasan duten atomizazio eta dibertsifikazioa. Nolanahi ere, fenomeno hori Europa osoan eman da eta badirudi Euskal Herrian ere joera bera izango dugula datozen urteetan. Izan ere, oraindik eztabaidatzeko dago EHUren zatiketa —unibertsitate politetnikoa, unibertsitate probintzialak...—, Tuteran sor daitekeen unibertsitate berria edo hainbat unibertsitateko (UNED; UOC...) eskaintzak Euskal Herrian izan dezaketen lekua.

Horixe da errealitatea. Euskal Herriko unibertsitate publikoa ez da batasun bat, nahiz eta proiektu akademiko guztiak Espainiako Unibertsitatetik etorri, eta sekula ez da batasun bat izango ikuspuntu administratibotik. Euskal Herriko unibertsitate publikoa Euskal Herriko unibertsitate izatera iristen bada unibertsitate autonomoen multzoa izango da: batzuk lurralde unibertsitateak (NUP) eta beste batzuk espezializatuak (politetnikoa?). Testuinguru ho-

rretan eztabaidatu behar da *Euskal Unibertsitatearen* beharra eta bideragarritasuna.

Euskal Unibertsitatea unibertsitate munduak eta euskal kulturak aspaldian eginiko errebendikazioa da. Beharrian bat da euskararen normalizazio prozesuan, euskaldunek hizkuntza ga-

ra eta gararaz dezaten. Abokatu, jurista, mediku, fisiologo, maisu, pedagogo eta abar sortu behar dira, euskal gizartearen beharrazin behar bezalako kalitatez erantzuteko, bai eremu publiko eta pribatu, bai lanean, irakaskuntzan eta ikerketa alorrean. Premiazkoa da *Euskal Unibertsitateari* buruzko eztabaida egitea, Espainiako Unibertsitateak (publiko zein pribatuak) ez di-

tuelako kontuan hartzen euskararen normalizazioak euskal gizartearen sorrarazitako beharrianak. Euskarazko produkzio eta lanbide jardueren alorrean kalitaterik ez dagoela esan da. Baiezpen horrek badu oinarririk, baina egoera horren erantzuleak ere ezagunak dira. Zalantzarik gabe, erantzule horien artean unibertsitatea dago. Euskarazko irakaskuntzaren urritasuna eta ikerketarik eza ez da Espainiako Unibertsitateko giza baliabide eta baliabide materialen eskasiaren ondorioa bakarrik; izan ere, Espainiako Unibertsitateko diseinuak Espainiako Unibertsitatearen menpen jartzen du euskarazko irakaskuntza eta ikerketa, eta agerikoa denez, Espainiako Unibertsitateak gaztelaniaz jarduten du. Hitz egin dezagun, esaterako, ikasketa planez eta titulazioez. Espainiako Uniber-

tsitateak erabakitzen ditu titulazio ofizialak eta ikasketa planen ildo nagusiak. Euskal Herriko unibertsitate publikoek ildo nagusi horietatik abiatu eta zehatz-mehatz definitzen dituzte titulazio bakoitzeko ikasketa planak; era berean, plan horiek aurrera eramateko giza baliabide eta baliabide materialak

ezartzen dituzte, baina, jakina, gaztelaniaz. Orain arte sekula ez da euskara kontuan hartu titulazioak aukeratzean edo ikasketa planak ezartzean. Zer gertatzen da orduan? Espainiako Unibertsitateak titulazio eta ikasketa planak zehaztu dituenen, euskaldunen hizkuntz eskubideei erantzuteko *normalizazio plana* egiten da, zerbait egiteko-tan. Baina *normalizazio planok* sekula ez dute Espainiako Unibertsitateko euskararen normalizazioa lortuko, unibertsitatea etengabe aldatzen ari den errealitatea baita. Inoiz ez dugu lasterketa irabaziko, gure itzalak eguzkiari bizkarraren ematen badiu.

Darraigun argi eta garbi, normalizazio planak beharrezkoak dira, baina azken helburua, hau da, unibertsitateko hizkuntz normalizazioa, kimera hutsa da. Normalizazio planak beharrezkoak dira irakaskuntzako —irakasleen prestakuntza—, unibertsitateko testuen prestakuntzako, ikerketako eta euskaldunen hizkuntz eskubideen errespetuaren inguruko eskasiei aurre egiteko. Hala ere, ez dira nahikoak. Beti izango da gutxiago euskaraz eskaintzen dena, beti ibiliko gara eskuratu ezinezko itzalaren atzean. Helburua gaztelaniaz egiten den guztia euskaraz egitea bada, az-

ken alternatiba bi hauek baino ez ditugu: euskarak gaztelania ordezteko prozesua abiarazi edo gaztelaniaz egiten dena euskaraz ere egitea. Alternatiba horiek ez dira errealak, are gehiago, beren beregi ukatzen ditu EAEko Unibertsitate Antolaketarako Legeak (UAL, 1998). Hortaz, normalizazioa ezinezkoa

da Espainiako unibertsitate publikoan.

Euskal Unibertsitatearen inguruan hasi baino egin ez den eztabaida hau topiko eta aurreiritziz beteta dago. Horietako bat euskararen eta euskaldunen ustezko isolamendua edota marjinazioa da. Unibertsitateak ez dira goizetik gauera sortzen, ez dira egitura handi eta prestigio-dunak izaten hasierahasieratik; izan ere, titulazio batzuk, hau

da, ezaguera multzo txiki bat baino ez dituzte barne hartzen. Horrela egiaztatu dugu EHU, NUP eta unibertsitate pribatuetan. Edozein herrialdeko unibertsitateri begiratzen badiogu, konturatuko gara hasieran *ghettoak* baino ez direla, non ikasle eta irakasle gutxi batzuek titulazio bakan batzuk baino ez dituzten jorratzen. Beste era batera izan liteke?

Euskal Herrian hainbat unibertsitate daude elkarlehian (?) eta etorkizunean gehiago egongo dira. Horietako bat, ziur gainera, *Euskal Unibertsitatea* izango da. Borondate politiko ezagatik publikoa ez bada, partehartzailea, txikia, malgua, demokratikoki kudeaturikoa, Euskal Herriari eta munduari irekia eta euskararen normalizazioak eskatzen dituen beharrazin egokiturikoa izango da. Baina izango da.

“
Espainiako
Unibertsitateko
diseinuak Espainiako
Unibertsitatearen
menpean jartzen du
euskarazko
irakaskuntza eta
ikerketa

“
‘Euskal Unibertsitatea’
izango da. Borondate
politiko ezagatik
publikoa ez bada,
partehartzailea, txikia,
malgua eta
demokratikoki
kudeaturikoa izango da.

...hemeroteka

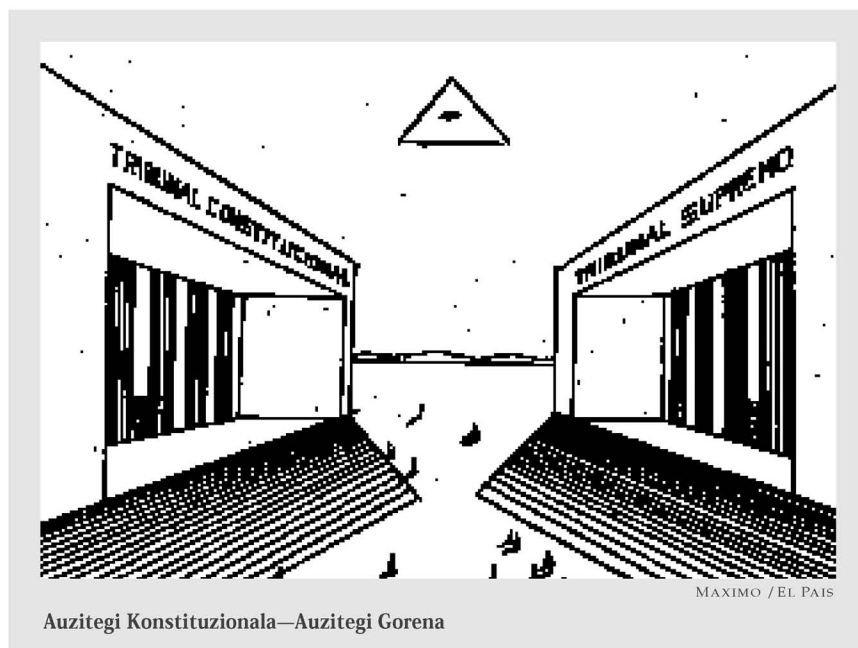
EL MUNDO Gure armak, aitzakia

[GERRY ADAMS]

Guztiz engaiatuta nago nire esku dagoen guztia egitera, bake prozesua iraunarazi eta armak gure herriko politikatik behin betiko baztertzeko. Baina ez dut onartzen blokeorik den mendrena ere egitea,

zein-nahi izanik ere, gure herriko sektore guztiek geure eskubideak inolako mugarik gabe erabiltzea galarazteko. Akordioan bildutakoaren arabera, hartan esku hartu zuten guztiek badute erantzukizunen bat, armen ematearen gaia aitzina eramateko. Horrek bi gobernuak barne hartzen ditu. Uste dut Erresuma Batuko egungo gobernuak aitzinekoak ez bezalakoa izan daitekeela. Uste

dut, halaber, Blairrek badakiela bere erantzukizunari aurpegi ematen, eta Erresuma Batuko beste edozein lehen ministro baino denbora gehiago eskaini diola gure bi uharteren arteko eta uharte honetako herriaren baitako bakearen gaiari. Berak badaki Sinn Feinen jarrera koherentea izan dela, eta guk ere funtsezko eginkizuna bete nahi dugula afera honetan, aitzinean izan nahi dugula.

Auzitegi Konstituzionala—Auzitegi Goreneta

MAXIMO / EL PAIS